

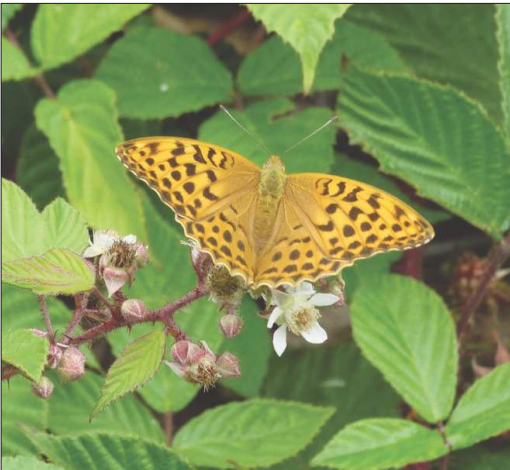
Opmars van een keizer

Thomas Van Lancker

De keizersmantel (*Argynnis paphia*) – na de kardinaalsmantel de grootste parelmoervlinder van Europa – heeft in de zomer van 2015 zijn territorium in ons werkingsgebied fors uitgebreid. De voorbije vijf jaar was de soort enkel te bewonderen in de bossen rond het provinciaal domein Puyenbroeck in Moerbeke en Wachtebeke, maar werd nu o.a. meermaals waargenomen in de bosgordel die zich uitstrekt van Moerbeke over Eksaarde tot in de Fondatie van Boudelo in Sinaai. Bovendien bleven de waarnemingen niet beperkt tot dat bosgebied, want zo kregen ook tuinen in Beervelde, Lokeren, Waasmunster en Sint-Niklaas ‘keizerlijk’ bezoek.

Hete zomer bevordert de expansiedrang

Over de voorbije zomer zal je weinigen horen klagen, zo ook de keizersmantel niet. De grote fel oranje dagvlinder is zeer mobiel en hoge temperaturen bevorderen het vlieggedrag van de soort. Gezien het groot aantal waarnemingen in de streek (zie *verspreidingskaart op de volgende pagina*) was het dus een zeer goeie zomer voor de populatie die in de bossen van Puyenbroeck haar vaste stek heeft. De rode bollen op de kaart duiden op de waarnemingen van de voorbije jaren, terwijl de gele bollen een overzicht geven van de plaatsen waar de soort in de zomer van 2015 waargenomen werd. De kans is dan ook zeer groot dat die laatste allemaal afkomstig zijn van het kerngebied in het provinciaal domein.

Vrouwje keizersmantel op braam.

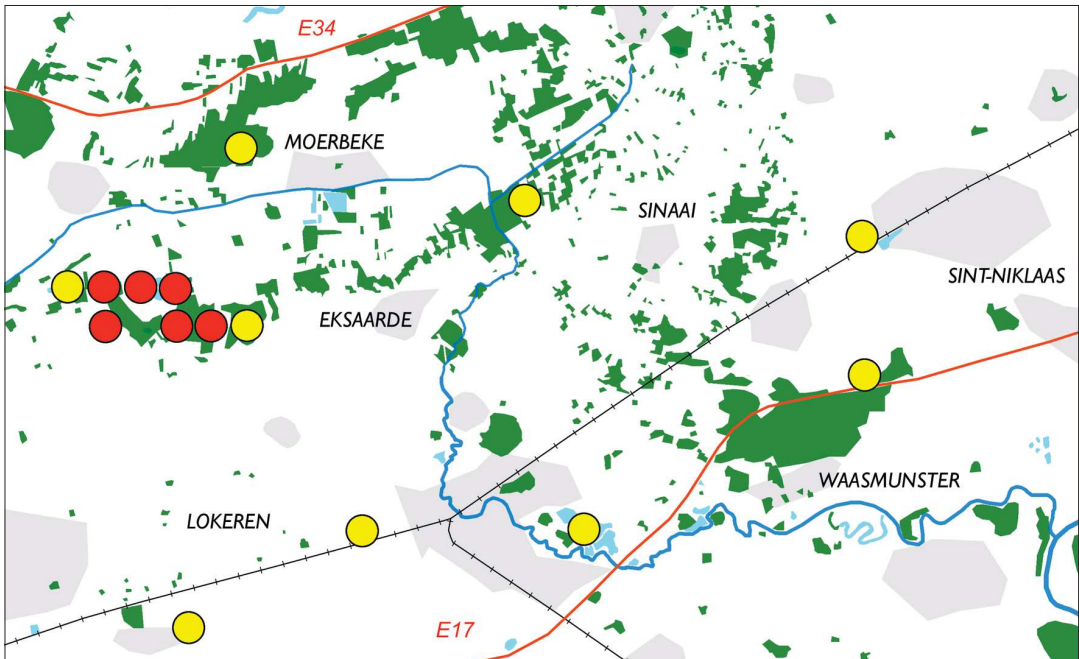
© Daan Van Eenaeme

Structuur en gelaagdheid

De keizersmantel heeft een voorkeur voor grote loofbossen met brede bospaden, goed ontwikkelde bosranden, mantelzoomvegetaties en voldoende open plekken. Enige vereisten: voldoende licht en voldoende nectar in het bos (voor de dagvlinder) en de aanwezigheid van viooltjes (als waardplant voor de rupsen).

De keizersmantel is dus een echte bosvlinder en zijn opmars kan deels een indicator ervoor zijn dat onze noordelijke bosreservaten (*de Eenbes in Moerbeke, de Linie in Eksaarde en de Fondatie van Boudelo in Sinaai*) voldoende variatie bieden in structuur en gelaagdheid. Zo zijn in een gezond boscysteem de verschillende lagen in het bos van groot belang (*de boomlaag, de struiklaag, de kruidlaag en de moslaag*). Het zijn net dergelijke structuurrijke bossen die wel gesmaakt worden door echte bosvlinders zoals de keizersmantel.

De eitjes worden in augustus afgezet tussen de ruwe schors van een boom waar door de rups nuchter wordt overwinterd tussen de mossen. In het voorjaar gaan die rupsen op zoek naar viooltjes – die nooit ver te zoeken zijn aangezien de vlinder de locatie voor haar eitjes zorgvuldig kiest – om vervolgens te verpoppen. Uit die pop komt de volwassen keizersmantel ten tonele om op zoek te gaan naar nectarbronnen in het bos zoals braam en koninginnekruid.

Verspreidingskaart van de keizersmantel met waarnemingen van zomer 2014 (rode bollen) t.o.v. zomer 2015 (gele bollen) hoogstwaarschijnlijk allen afkomstig van het kerngebied in het provinciaal domein in Moerbeke - Wachtebeke. © Vzw Durme; data VVEWG Dagvlinders

Terug van weggeweest

Op Europees niveau kan de keizersmantel zeer talrijk zijn, net als in bepaalde streken in Wallonië, maar op Vlaams niveau kunnen we pas de laatste decennia spreken van een inhaalbeweging. De soort was in de jaren '90 zelfs met uitsterven bedreigd (*Rode Lijst 1999*), maar lijkt nu aan een geleidelijk herstel bezig mede dankzij de warme zomers én hun mobiele karakter (door hun zwerfgedrag kan de soort minder snel geïsoleerd geraken dan andere soorten). Verschillende klimaatmodellen voorspellen alleszins dat het klimaat in onze contreien voor de keizersmantel alleen maar beter zal worden.

Laten we vooral hopen dat de opmars van de keizer niet te stuiten is en dat hij ook de komende jaren volop te bewonderen is en zo onze bossen verder kan koloniseren.

Maes, D., Vanreusel, W. & Van Dyck, H. (2013). *Dagvlinders in Vlaanderen: nieuwe kennis voor betere actie.*

Op zoek naar de keizersmantel

Op **zondag 15 mei 2016** gaan we in het kader van het *Project Dagvlinders Durme en Scheldegebied* op zoek naar rupsen van de keizersmantel in het provinciaal domein Puyenbroeck.

Afspraak: om 13u30 aan parking 2 (ingang zwembad), Puidonkstraat 1, 9185 Wachtebeke.

Meer info en inschrijven: filip.vandevelde@skynet.be.